

DOI 10.26886/2311-4517.8(80)2021.2

УДК: 811. 111

**АКТУАЛЬНІСТЬ АНАЛІЗУ АСОЦІАТИВНОГО ПОЛЯ ДЛЯ
ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВНО-
КУЛЬТУРНОЇ СИСТЕМИ**

старший викладач, Давидова Н. В.

<http://orcid.org/0000-0003-2083-4486>

e-mail: natvica0805@gmail.com

старший викладач, Декусар Г. Г.

<http://orcid.org/0000=00018727-5944>

e-mail: 19annad75@gmail.com

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпро,
Україна

У статті досліджено поняття «асоціативне поле» як невід’ємна частина опису національної мовної картини світ, а також доведено, що це – сукупна мережа зв’язків мовних одиниць, реалізованих у даній мові, яка забезпечує коректне спілкування тих, хто розмовляє цією мовою. Наданий аналіз таких компонентів асоціативного поля як ядро і периферія, а також взаємозалежність різноманітних смислових, тематико-ситуативних та оцінно-прагматичних асоціацій. Простежено як асоціативні зв’язки відображають комунікативні та когнітивні властивості слів, які мають інформаційно-смислову та прагматичну спрямованість. Проведений авторами статті ретельний аналіз сучасних досліджень і публікацій свідчить, що аналіз асоціативного поля для ідентифікації особливостей національної мовно-культурної системи й надалі досліджується закордонними та вітчизняними вченими, що вказує на актуальність теми.

Ключові слова: мовна картина світу, сукупність зв'язків, асоціативне поле, мовна одиниця, прагматична спрямованість, національна свідомість, комунікативна та когнітивна властивість слова, ядро, периферія.

Старший преподаватель Давыдова Н. В.; старший преподаватель Декусар А. Г., Актуальность анализа ассоциативного поля для идентификации особенностей национальной языково-культурной системы / Днепрпетровский государственный университет внутренних дел, Днепр, Украина

В статье исследовано понятие «ассоциативное поле» как неотъемлемая часть описания национальной языковой картины мира, а также доказано, что это совокупная сеть связей языковых единиц, реализованных в данном языке, которая обеспечивает корректное общение говорящих на этом языке. Представлен анализ таких компонентов ассоциативного поля как ядро и периферия, а также взаимозависимость различных смысловых, тематико- ситуативных и оценочно-прагматических ассоциаций. Прослежено как ассоциативные связи отражают коммуникативные и когнитивные свойства слов, имеющих информационно-смысловую и прагматическую направленность. Проведенный авторами статьи тщательный анализ современных исследований и публикаций свидетельствует, что анализ ассоциативного поля для идентификации особенностей национальной языково-культурной системы продолжает исследоваться зарубежными и отечественными учеными, что указывает на актуальность темы.

Ключевые слова: языковая картина мира, совокупность связей, ассоциативное поле, языковая единица, прагматичная направленность, национальное сознание, коммуникативное и когнитивное свойство слова, ядро, перифирия.

N. V. Davydova, Senior Lecturer; A. G. Dekusar, Senior Lecturer, Associative Field Analysis Relevance for National Language and Culture System Specific Identification / Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine

The article investigates the "associative field" concept as an integral part of the national language world picture description and proves that it is a comprehensive language units network of implementation in this language, which ensures correct speakers communication. Associative field component analysis of the core and periphery, as well as the various semantic, thematic - situational and evaluative - pragmatic association interdependence were overviewed. Associative connections, reflecting the communicative and cognitive properties of the information-semantic and pragmatic orientation words were observed. A thorough current research and publication study, conducted by the article authors, shows that the associative field analysis for the national language and cultural system specific identification is still studied by foreign and domestic scholars, which indicates the relevance of the topic.

Key words: linguistic picture of the world, set of connections, associative field, linguistic unit, pragmatic orientation, national consciousness, communicative and cognitive property of the word, nucleus, periphery.

Вступ. Асоціативне поле є значною частиною національної свідомості та мовної картини світу, визначає їх універсальні та специфічні характеристики. Поняття, що мають розгалужені лінгвокогнітивні характеристики в національній мові та картині світу, є одним із основних елементів національної свідомості, який типово відображає мислення, розмовляючих даною мовою. У мовознавстві одним з основних об'єктів і актуальних проблем дослідження є галузь.

Термін «поле» активно використовується в лексикології, граматиці, словотворі та в інших сферах. Вивчення галузі в мові є актуальним для системного позначення синхронної лінгвістичної інтерпретації «картина світу» в різних мовах (Воробйов 2006:58). Концепт є основною одиницею прояву ментальності та об'єктом культурологічного мовознавства і має польову організацію: з стрижневою, близькою, далекою та крайньою периферією. Сучасні експериментальні дослідження дають змогу виявити ці елементи поняття, розкрити зв'язки між мисленням і вербалізацією. Таким чином, виявлення специфіки будь-якого поняття здійснюється шляхом аналізу асоціативного поля та асоціативних зв'язків. Саме асоціативні зв'язки дають змогу виявити ядро та периферію поняття. Розкриття сукупності елементів асоціативного поля слова і створює поняття даного слова. Асоціативне поле слова є одним з основних типів полів у мовознавстві. Це структурна сукупність, об'єднана інформацією в асоціації зі словом-стимулом. Дослідженням асоціативного поля є слова, які актуальні на сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки. Загальновідомо, що вивчення мови означає не тільки оволодіння фонетикою, граматику, ідіомами та поповненням словникового запасу. Важливо розуміти, як носії мови виглядають у зовнішньому світі, як вони використовують мову для висловлювання думок та поведінки. Отже, розуміючи мову, необхідно розуміти культуру. Таким чином, в даний час лінгвісти все більше уваги приділяють комплексному вивченню мовних і соціокультурних процесів у їх функціональній взаємодії.

Постанова проблеми. Всім відомо, що рух думки асоціативний. У людській свідомості одна думка часто викликає іншу через асоціації. Вивчення феномену асоціації в свідомості людини вже давно є цікавим питанням у багатьох наукових галузях, таких як фізіологія,

біологія, філософія та психологія. Слово «асоціація» походить від латинського слова «associatio» і означає з'єднання, об'єднання та взаємозв'язок. Аристотель, Джон Локк, Фрейд Зигмунд, Е. Кант, Ф. де Соссюр та ін. писали про асоціативне мислення. Але термін «асоціація» ввів англійський філософ Джон. Локк. У своїй книзі «Досвід людського розуміння», він розумів асоціації як психологічне явище, як «процес, у якому виникнення однієї ідеї викликає появу іншої, певним чином пов'язаної з першою» (Локк 1689). Джон. Локк також був першим, хто використав і розробив вираз «асоціація ідей». У той же час він розглядав асоціації ідей як «механізм протікання психічних процесів, що суперечать і не підвладні розуму» [1]. У лінгвістиці також часто використовується термін «асоціація». У мовознавстві для вивчення асоціативного значення слів і мовлення використовується асоціативний підхід. Слово «асоціація» – це зв'язок між словом-стимулом, і словом-реакцією.

Актуальність. Поле створюється певним семантичним наповненням. У структурі поля «ядро» (лексема-поняття або група лексем-поняття, центр класу основних понять, сфери з їх синонімічними, антонімічними та іншими відношеннями) і периферія (система суміжних зазвичай виділяють сфери, суміжні поля – слова-поняття вторинної семантичної функції» [2, с. 58], які потребують розглядання стосовно існуючої реальності. Поле «відображає ієрархію його основних класів слів і відповідних мовних засобів і його структура може бути детермінована за допомогою своєрідних видових відносин, що відображають предметно-понятійну класифікацію елементів і гіпергіпонімічні зв'язки мовних одиниць» [2, с. 59].

Таким чином, вивчення галузі в мовознавстві має велике значення в комплексному вивченні взаємодії мови і культури, в

аспекті опису та функціонування мови народу в сучасній лінгвокультурологічній системі.

Об'єктом дослідження є асоціативне поле як словесне значення та відображення національно-культурної свідомості в мовленнєвому спілкуванні та національній картині світу.

Предмет дослідження – асоціативно-семантичні значення, особливості реакцій та асоціативних зв'язків в асоціативно-вербальній мережі.

Метою статті є опис та аналіз елементів асоціативного поля з метою виявлення його національно-культурної специфіки.

Ця мета передбачає вирішення головного завдання:

- описати теоретичну основу – поняття асоціативного поля та мовної картини світу в національній культурній свідомості.

У роботі використано такі **методи дослідження**: описово-аналітичний метод, методи вільного асоціативного експерименту, порівняльний аналіз, а також лінгвокультурологічний аналіз.

Матеріалом дослідження є дані різноманітних лексикографічних довідників (тлумачні словники англійської та української мови, фразеологічні словники), праці відомих теоретиків галузі, матеріали проведених опитувань.

Великий внесок в теорію та вивчення асоціацій у мовознавстві зробив відомий швейцарський лінгвіст Ф. де Соссюр. Вже на початку ХХ ст. Ф. де Соссюр першим спробував встановити взаємні зв'язки між фактами мови. У його творчості регулярно зустрічаються терміни «асоціація», «асоціативні відносини», «асоціативний ряд» тощо. На його думку, слова в мовленні пов'язані між собою, вступають у відносини один з одним. У зв'язку з цим Ф. де Соссюр відкрив у мові асоціативні зв'язки. Наприклад, слово «літо» мимоволі викликає у свідомості багато інших слів, наприклад море, сонце, відпочинок,

спека, жарко, засмага, тепло, щасливий, заміський будинок, я хочу, веселий і т. д. Ці слова схожі один до одного так чи інакше, не обмежуючись типами членів пропозиції. Так, Ф. де Соссюр визначає асоціативні відносини як «утворені на основі психічного об'єднання групи, не обмежуючись конвергенцією учасників відносин, що представляють щось спільне; розум осягає природу відносин, які їх пов'язують у кожному конкретному випадку, і таким чином створює стільки асоціативних рядів, скільки існує різних відношень» [3, с. 125]. Слідом за Ф. де Соссюром видатний швейцарський лінгвіст Шарль Баллі розрізняв близькі та далекі асоціації. Він пояснює, що «небо більше нагадує зірку, хмару, блакитний колір тощо, ніж дорогу чи будинок» [4, с. 57], тобто існує структурний семантичний простір між зазначеними вище асоціаціями, деякими асоціації дуже близькі, пов'язані зі словом-стимулом, тоді як інші мають приховані відносини один з одним. Ш. Баллі вперше ввів у лінгвістику термін «асоціативне поле», який швидко набув поширення в мовознавстві. Ш. Баллі зазначив, що кожне слово представляє центр одного асоціативного поля; Навколо цього слова об'єднуються групи супутніх слів, які мають значний ступінь спільності (ЛЕС 2002: 381). Асоціативні експерименти стали одними з найважливіших для всього напрямку вивчення асоціативних полів. Найбільш впливовими були експерименти американських психологів Г. Кента і А. Розанова (1910), проведені над 1000 інформаторами з реальною психікою. Вже в цей час вони почали прагнути до вивчення не лише природи психічних асоціацій, а й вивчення лексичних асоціацій як відображення «мовного розвитку та формування понять [5]. Асоціативне значення слова в сучасній лінгвістиці розуміється по-різному. Відповідно до теорії Телія, асоціативне значення розглядається як «специфічний компонент конотативного значення слова» [6]. У психології або

психолінгвістиці під ним розуміють потенційний розподіл асоціацій до певного слова-стимула. Визначаючи статус культуролінгвістики серед інших наук про мову, Є.І. Зінов'єва та Є.Є. Юрков пропонують визнати «культурологічну лінгвістику теоретичною філологічною наукою, яка досліджує різні способи представлення знань про світ носіїв певної мови через вивчення мовних одиниць різних рівнів мовленнєвої діяльності, мовленнєвої поведінки та дискурсу» [7, с. 15]. Національна мовна картина світу – це національно-специфічне бачення всього того, що закарбовано у лексиці відповідної мови, де в слові бачення закладені поняття: логічне осмислення, відчуття й оцінка, а в поняття буття – не тільки реальний матеріальний світ, а й усе, що вноситься в нього людською свідомістю [8, с. 140]. Простіше кажучи, мовна свідомість для конкретної людини – це набір уявлень про те, які одиниці й правила є в даній мові і як правильно розмовляти саме цією мовою з різними намірами. У мовознавстві мовна свідомість також розглядається як лінгвістична ментальність. Мовна свідомість досліджується експериментально за допомогою експериментальних методів, у тому числі вільного асоціативного експерименту, що дає змогу виявити та описати різноманітні зв'язки мовних одиниць у свідомості та розкрити характер їх взаємодії в різних процесах розуміння та збереження мовленнєвих творів.

Поле – це сукупність мовних одиниць, які мають спільне значення або спільні мовні характеристики. На думку А. М. Кузнєцова, «поле – це сукупність мовних (переважно лексичних) одиниць, об'єднаних загальним змістом (іноді також спільними формальними показниками) і відображають концептуальну, об'єктивну чи функціональну схожість позначених явищ» [8, с. 380]. Можна сказати, що різні типи групи елементів у мові, які мають спільні ознаки та

функції, розглядаються як поле. Будь-яка сфера має свою систему і структуру.

Виклад основного матеріалу. Ф. де Соссюр виділяє чотири типи слів в асоціативному ряду на основі спільного кореня або основи (тепло, жарко), спільного суфікса (теплий, дача), загального значення «за аналогією» (щасливий, веселий) та загального акустичного образу [3, с. 124]. Таким чином, він пояснює, якими можуть бути асоціації, розрізняючи чотири типи асоціацій: кореневі, дериваційні, семантичні та фонологічні. На нашу думку, така класифікація в галузі є логічною та цілісною. Виходячи з визначення в «Словнику лінгвістичних термінів», асоціативне поле розглядається як сукупність асоціатів, тобто реакцій на слово-стимул [9]. У цьому словнику також зазначається, що асоціативні поля можуть бути простими (елементарними) і складними, диференційованими за різними критеріями:

- 1) загальні та особисті - за характером носіїв; 2) постійні (традиційні) і тимчасові - за актуальністю; 3) прості (елементарні) і складні - за будовою;
- 4) природні та штучні – за способом формування; 5) наївні та наукові – за сферою застосування; 6) обов'язкові та факультативні - за ступенем мотивації об'єднань

Таким чином, на основі викладених теорій ми розуміємо термін «асоціативне поле» як складну систему чи модель зв'язків, відображених у свідомості індивіда, як сукупність реакцій на певні ключові слова. Вона відображає парадигматичні та синтагматичні відношення слів, а також специфіку людської свідомості у спілкуванні. Асоціативне поле є не лише відображенням ієрархічного змісту людської свідомості, а й виразником комунікативної інтенції [10]. Асоціативне поле слова – сукупність асоціацій для даного слова-

стимула. Стимулом виступають ключові слова, представники досліджуваної галузі. Таким чином, можна говорити про фонетичні, дериваційні, парадигматичні, синтагматичні, тематичні, цитатні та інші асоціації. Більше того, ці асоціації мають свою ієрархічну структуру. Загально визнано, що асоціативне поле слова, будучи сукупністю асоціатів для слова-стимула, складається з ядра і периферії. Ядро являє собою найчастіші реакції або відповіді на певне слово-стимул, а периферія – це решта реакцій асоціації. Ядро асоціативного поля виражає більш загальне значення або уявлення про об'єкт у свідомості людини. Він містить слова, найближчі за значенням. Периферія – це зона взаємного перекриття та взаємодії полів; він включає мовні одиниці, які об'єднуються в мікрополя за наявністю найспецифічнішої архісеми. На периферії є слова, які мають додаткове дистанційне значення. Ядро поля, на відміну від периферії, має найбільш загальне, головне і незмінне значення цього слова. «Ядро можна розглядати як основне значення слова з «найбільшою чуттєво-зоровою конкретністю», як «найяскравіші первинні образи» [10]. А периферія слова служить визначенням додаткових семантичних і стилістичних характеристик. Причому, всі структурні компоненти асоціативного поля, як ядерні, так і периферійні, можуть мати функціональне значення у сприйнятті та розумінні специфіки мови та людської свідомості.

Семантичне значення слова описує основне, раціональне поняття, укладене в даному слові, то асоціативне значення – це всі можливі додаткові значення слова, які воно викликає, крім основного поняття, що лежить в його основі. Асоціативні значення певною мірою однакові, але іноді вони все ж відрізняються у сприйнятті різними людьми. Пильну увагу вчені почали приділяти науковому опису асоціативних полів на початку ХХ ст. Цією проблемою займалися

головні американські та німецькі лікарі та психологи. Слід зазначити, що суть вільного асоціативного експерименту полягає в тому, що він дає випробовуваним повну свободу асоціацій, а це призводить до значної варіації отриманих від них відповідей. А за допомогою спрямованого асоціативного експерименту можна отримати асоціації в заданому напрямку і виявити більш конкретні ознаки. Таким чином, асоціативний експеримент, безсумнівно, є найважливішим методом дослідження асоціативного поля.

Асоціативні значення визначаються методом вільного асоціативного експерименту і записуються в словники асоціативних тезаурусів.

Аналіз асоціацій до певного стимулу також дає змогу виявити складові поняття, що стоїть за стимулом – оціночне ставлення до нього національної свідомості, певні концептуальні шари та компоненти.

Асоціативне поле є інструментом вивчення поняття як у національній концепт-сфері за наявності великої кількості інформантів, так і в індивідуальній концепт-сфері, коли вивчаються асоціації окремої людини.

Асоціативне поле є інструментом безпосереднього вивчення мислення людини, оскільки асоціації відображають зв'язок між поняттями та їх елементами в нашій свідомості і ще глибше – у підсвідомості, тобто дозволяють виявити глибинні зв'язки [11]. Сучасні експериментальні дослідження дають змогу виявити елементи концепту, розкрити зв'язки між мисленням і вербалізацією. Таким чином, виявлення специфіки поняття здійснюється також шляхом аналізу асоціативного поля та асоціативних зв'язків. Саме асоціативні зв'язки дають змогу ідентифікувати ядро та периферію. Основним значенням слова є його семантичне значення, яке описує поняття, що

міститься в слові. Асоціативне значення – це всі можливі додаткові значення слова, які воно викликає, на додаток до основного поняття, яке лежить в його основі. Асоціативні значення певною мірою однакові, але іноді вони все ж відрізняються у сприйнятті різними людьми. У процесі розвитку та зміни асоціативного поля слів виникають їх нові значення, на основі отриманих результатів розкривається зв'язок між асоціативним значенням і новими значеннями нових слів. Також асоціативне поле дозволяє дослідити роль асоціативного значення у стилістиці мови, пояснити взаємозв'язок між роллю асоціативних полів у побудові культурно-мовних шарів та феноменом омонімії. Феномен стилю мовлення країни безпосередньо пов'язаний з її культурною спадщиною [12].

Це заходить так далеко, що в різних ситуаціях не обов'язково проявляється один і той самий асоціативний масив – все також визначається контекстом комунікаційного процесу. Зміни в асоціаціях слів непередбачувані – у різних мовах і навіть в межах однієї мови слова, подібні або близькі за своїм основним семантичним значенням, можуть різко відрізнятися за асоціативним значенням. Наприклад, «повстання», «бунт», «заколот» близькі за значенням, але «повстання» має позитивний відтінок, «заколот» — нейтральний, а «бунт» — швидше негативний [14]. Або, наприклад, слово «негідник» зазвичай несе негативне значення, але серед близьких людей чи друзів воно вживається без негативного значення, а іноді навіть може бути проявом любові чи особливого настрою до суб'єкта. Також припустимо, що червоний колір у Китаї зазвичай символізує «пристрасть», «радість», «тріумф» [13]. А на заході червоний часто символізує «війну», «кров», «страх» і т. д. Асоціативне значення одного і того ж слова в різних країнах різне.

Висновки. Ми розуміємо асоціацію як рухову розумову діяльність людини, це зв'язок між певними предметами та явищами, що присутній у свідомості людини і вербалізується нею в мовленнєвому спілкуванні, виходячи з її суб'єктивного досвіду та знань, отриманих у процесі перебування в певній лінгвокультурній спільноті.

«Асоціативне поле» – це складна система зв'язків, відображених у свідомості індивіда як сукупність реакцій на певні ключові слова. Вона відображає парадигматичні та синтагматичні відношення слів, а також специфіку людської свідомості у спілкуванні.

Асоціативне поле є не лише відображенням ієрархічного змісту людської свідомості, а й виразником комунікативної інтенції. Асоціативні експерименти є основним методом опису асоціативних полів слів.

Розуміння культури країни дозволяє правильно розуміти значення слів, правильно їх вживати, воно вкрай необхідно для вдосконалення мовних здібностей і здійснення безперешкодного спілкування. У різних культурних шарах асоціативні поля слів суттєво відрізняються. Правильне засвоєння асоціацій покращить лінгвістичні здібності в міжкультурному спілкуванні. У цьому цінність вивчення асоціативних полів в процесі вивчення мови.

Література:

1. Локк Джон, (1910). <star-wiki.ru/wiki/john_locke#list_of_major_works (19.12.21).
2. Воробьев, В.В. (2006) Лингвокультурология. М. Изд-во РУДН.
3. Соссюр Ф. (1977). Труды по языкознанию. Сборник трудов. М.: Прогресс.
4. Шарль Балли, <[uk.wikipedia.org/wiki/Charl Bali](http://uk.wikipedia.org/wiki/Charl_Bali) (19.12.21).

5. Kent H. Rosanoff A. (1910). Study of Association in Insanity // American Journal of Insanity, v.67, No.1-2. <iling-ran.ru/librarypsylingva/Sborniky_Book1998/ articles/3_3htm (18.12.21).
6. Телия, В.Н. (1988) Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира. // Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. М.: Наука. С.173-203 [in Russian].
7. Зиновьева, Е.И., Юрков, Е.Е. (2006). Лингвокультурология. – СПб. Издательство «Осипов».
8. Корнилов, О.А. (2003) Языковые картины мира как производные национальных менталитетов. 2-е изд., испр. и доп. М.: ЧеРо.
9. Кузнецов, А. М. (1998) Поле // Языкознание. Большой энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Н. Ярцева. М.: Большая Российская энциклопедия.
10. Попова, З.Д., Стернин, И.А. (2007). Когнитивная лингвистика. М.: "АСТ-Восток-Запад", 2007.
11. Бутенко, Н.П. (2014). Словник асоціативних норм української мови, Львів: Львівський видавничий дім, Університет «Вища школа».
12. Энциклопедия «Кругосвет» (2015). <<http://www.krugosvet.Ru/articles/87/1008762/1008762a>
13. Crystal, D. (1987). The Cambridge Encyclopedia of Language. Melbourne, Australia: Cambridge University Press.
14. Crystal, D. (1991). A Dictionary of Linguistics and Phonetics 3d Edition, Cambridge, MA: Basil Blackwell.
15. Dutamurty, E.N. (2013). Associative Meaning: Surabaya University. <www.khilafah.com (17.12.21).

References:

- 1.Locke John (1910) Retrieved from: star-wiki.ru/wiki/john_locke#list_of_major_works (19.12.21). [in English].

2. Vorobyov V.V. (2006) *Lingvokulturologiya*. [Lingvoculurology]. M. Publishing house of RUDN. [in Russian].
3. Saussure F. (1977). Works on linguistics. Collection of works. M.: Progress. [in Russian].
4. Charles Bally, Retrieved from: [uk.wikipedia.org/wiki/Sharl Bali](http://uk.wikipedia.org/wiki/Sharl_Bali) (12/19/21). [in Russian].
5. Kent H. Rosanoff A. (1910). Study of Association in Insanity // American Journal of Insanity, v. 67, no. 1-2. Retrieved from: [iling-ran, ru / librarypsylingva / Sborniky_Book1998 / articles / 3_3htm](http://iling-ran.ru/librarypsylingva/Sborniky_Book1998/articles/3_3htm) (12/18/21). [in English].
6. Telia V.N. (1988) *Metaforizatsiya i ee rol v sozdanii yazykovoy kartinyi mira. // Rol chelovecheskogo faktora v yazyike. Yazyik i kartina mira*. [Metaphorization and its role in the creation of a linguistic picture of the world. // the role of the human factor in the language. Language and picture of the world]. M. [in Russian].
7. Zinovieva E.I., Yurkov E.E. (2006). *Lingvokulturologiya* [Linguoculturology]. SPb. Osipov Publishing House. [in Russian].
8. Kornilov O.A. (2003) *Yazykovyie kartinyi mira kak proizvodnyie natsionalnyih mentalitetov*. [Linguistic pictures of the world as derivatives of national mentality]. 2nd ed., Revised and added. M.: CheRo. [in Russian].
9. Kuznetsov A.M. (1998) *Pole // Yazykoznanie. Bolshoy entsiklopedicheskiy slovar*. [Field // Linguistics. Big encyclopedic dictionary] / Ch. ed. V.N. Yartseva. M.: Great Russian Encyclopedia. [in Russian].
10. Popova Z.D., Sternin I.A. (2007). *Kognitivnaya Lingvistika* [Cognitive linguistics]. M.: "AST-East-West", 2007. [in Russian].

11. Butenko N. P. (2014). *Slovník asociativních norm ukrajinskoyi movi* [Dictionary of Associative Norms in Ukrainian Language]. Lviv: Publishing House of Lviv. University "High School". [in Ukrainian].
12. *Entsiklopediya Krugosvet* [Encyclopedia Krugosvet] (2015). Retrieved from: [http://www.krugosvet.Ru/articles/87/1008762 / 1008762a](http://www.krugosvet.Ru/articles/87/1008762/1008762a) [in Russian].
13. Crystal, D. (1987). *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Melbourne, Australia: Cambridge University Press. [in English].
14. Crystal, D. (1991). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. 3d Edition, Cambridge, MA: Basil Blackwell. [in English].